

Konsumpcjonizm - mieć czy być?

Przygotował: Filip Sadowski VII B

A hand with fingers spread, reaching upwards from a chaotic pile of various electronic devices and components. The background is a solid olive green color. The hand is rendered in a dark, almost black, silhouette style with some brown shading on the palm and fingers. The electronic waste includes various types of monitors, speakers, and other components, all depicted in a stylized, line-art manner.

Czym jest konsumpcjonizm?

Konsumpcjonizm wiąże się z ciągłym pędem do wzbogacania się i walką o lepszą sytuację społeczną. Człowiek przywiązuje nadmierną wagę do rzeczy materialnych i zapomina o pozostałych wartościach. Sięga po dobra i usługi, które faktycznie nie są mu potrzebne. Istotna jest sama potrzeba nabycia czegoś nowego, poprawienia swojego wyglądu czy zdobycie nowego gadżetu. Wszystko po to, żeby poczuć się lepiej. Gdy z witryn sklepowych „atakują” nas różnorodne promocje, a reklamy w mediach zapewniają, że „musisz to mieć”, dajemy się porwać w wir zakupowego szaleństwa.

Co składa się na podstawy konsumpcjonizmu?

Konsumpcjonizm jest postawą życiową, która zakłada osiągnięcie szczęścia przez nabywanie wielu rzeczy i korzystania z wielu usług. Owo nabywanie nie ma żadnej praktycznej podstawy, a najczęściej jedynymi pobudkami jest chęć podniesienia statusu społecznego i uznaniu konsumpcji jako wyznacznika jakości życia. Nadmierna konsumpcja to wynik błyskawicznego rozwoju gospodarczego i urbanizacyjnego zapoczątkowanego w drugiej połowie XX wieku. Efektem rozwoju było zwiększenie zamożności społeczeństw, a postęp technologiczny przyczynił się do szybkiej i taniej produkcji dóbr. To doprowadziło do konsumpcji znacznie przekraczającej potrzeby człowieka. Współczesny konsumpcjonizm, dodatkowo napędzany jest przez mas media, która oferując produkty, stwarza potrzeby, które najczęściej nie mają odbicia w rzeczywistości np. sugeruje, że nie kupując i nie zażywając danego suplementu diety nie dbasz o swoje zdrowie.

Zarzuty wobec konsumpcjonizmu

Według przeciwników konsumpcjonizmu, ten wykreowany i narzucony ludziom styl życia, odpowiedzialny jest za wiele problemów współczesnego świata:

- Powstawanie dysproporcji ekonomicznych
- Utrata wartości w wymiarze społecznym i rodzinnym
- Degradacja środowiska

A photograph showing a man in a grey hoodie sitting on a bench, looking towards a woman in a white dress and black lace tights walking past. She is carrying several shopping bags. The background is a blurred outdoor setting with a white car and a person walking. The image is overlaid with a semi-transparent dark grey layer containing text.

Powstanie dysproporcji ekonomicznych

Konsumpcjonizm w największej mierze dotyczy mieszkańców krajów rozwiniętych, a Ci stanowią zaledwie 20% ludności na świecie. Podczas gdy mieszkańcy krajów rozwiniętych nadmiernie konsumują dobra, reszta ludzkości żyje w ubóstwie. W świetle konsumpcji o wartości człowieka świadczy stan jego posiadania i zasobność portfela, a nie umiejętności myślenia i tworzenia.

Utrata wartości w wymiarze społecznym i rodzinnym

Nadmierna konsumpcja przyczynia się do odwrócenia wartości. Prowadzi to do tego, że coraz mniej skupiamy się na relacjach, a coraz bardziej na chęci posiadania nowych rzeczy. Konsumpcjonizm prowadzi także do uzależnień – od zakupów czy zbierania kolejnych, najczęściej zupełnie niepotrzebnych produktów. Społeczne potrzeby człowieka, takie jak być razem, wspólne przeżywanie czasu, celebrowanie czegoś ważnego coraz częściej zaspokajamy wizytami w galeriach handlowych - „świątyniach konsumpcji”.

Degradacja środowiska

Nadmierna, wręcz nieopanowana konsumpcja prowadzi do ogromnej eksploatacji zasobów naturalnych. Efektem tego jest degradacja ekosystemu o 60% na przestrzeni zaledwie ostatnich 50 lat. Skutkiem nadmiernej konsumpcji mogą być zmiany klimatyczne oraz ograniczony dostęp do wody pitnej.

przyrody, nawet jeśli nie

„Wybory, których dokonujemy każdego dnia, mają wpływ na świat, którego nie widzimy tego wpływu.”

Amanda Irwin, Uniwersytet w Sydney

Przykłady wpływu na środowisko

Wzrost konsumpcji wywiera ogromne i nieodwracalne oddziaływania na globalne ekosystemy. Co roku wycina się coraz większe połacie tropikalnych lasów deszczowych. Znaczne obszary uprawnej ziemi zamieniają się w jałowe często zasolone pustynie. Codziennie giną kolejne gatunki fauny i flory. Zwierzęta zasiedlające morza i oceany umierają w wyniku skażenia wody szkodliwymi substancjami i odpadami powstającymi w wyniku produkcji i konsumpcji.

A hand is shown holding a crumpled plastic bottle. The background is a blurred, brownish landscape, suggesting a polluted environment. The text is overlaid on this image.

Oto niektóre z konsekwencji jakie ponosi środowisko:

- utrata ilości i jakości wody – następuje z powodu wrzucania odpadów do wody przez fabryki z różnych branż np. firmy produkujące tekstylia, ale również związane są z wyciekami olejów i innych substancji.
- odpady - równie istotną kwestią są odpady. W Polsce ilość odpadów z roku na rok ciągle rośnie. Według oficjalnych danych przeciętny Polak wytwarza w ciągu roku 312 kg odpadów. Najwięcej problemów nastęca plastik. Tworzywa sztuczne wszechobecne, bo są uniwersalne, lekkie, mają wiele zastosowań, ale ludzkość zachłysnęła się tym wynalazkiem ponieważ plastik podlega degradacji po kilkuset latach.
- zanieczyszczenie i modyfikacja gleby – związane jest głównie z brakiem dobrego zarządzania wywozem śmieci, stosowaniem herbicydów i pestycydów w rolnictwie oraz wydobywaniem minerałów, aby uzyskać nowe surowce, które staną się częścią produktu. Ponadto należy pamiętać o wszystkich ingerencjach, które modyfikują grunt, by oferować mieszkania czy hotele.

C.d.

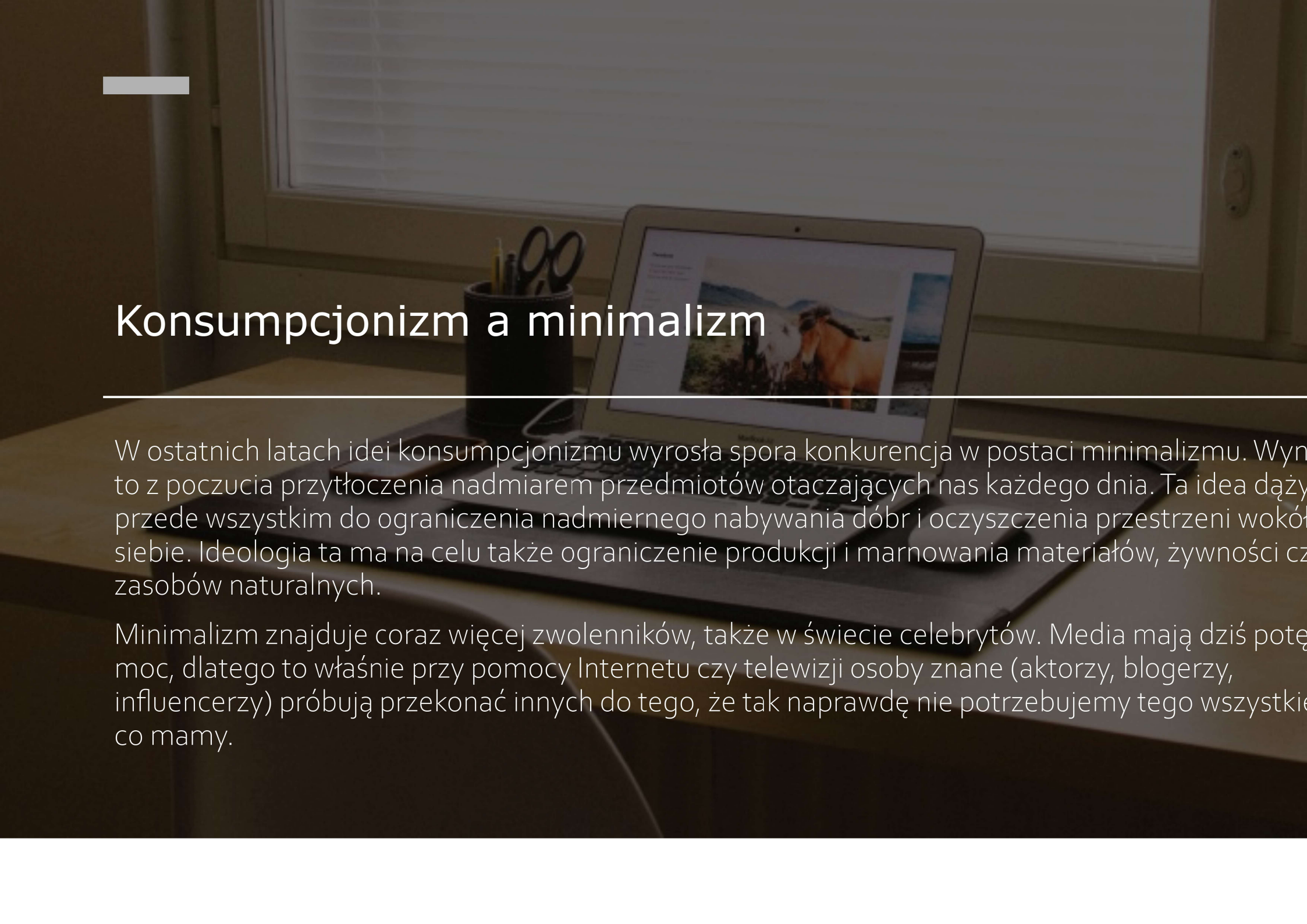
- wylesianie – masowe wylesianie, które wpływa na środowisko, jest spowodowane potrzebą pozyskiwania surowców (drewno, ziemia) w ogromnych ilościach, aby móc produkować więcej produktów lub budować. Ponadto prowadzi się również oczyszczanie terenu, aby go eksploatować przez hodowlę lub intensywne rolnictwo, zaspokajając popyt na poziomie globalnym.
- zanieczyszczenie powietrza – jest powodowane przez różne zanieczyszczenia i z różnych źródeł, przykładem jest wzrost emisji CO₂ z produkcji energii ze spalania paliw kopalnianych, która jest wykorzystywana w procesach produkcyjnych wielu produktów.
- utrata różnorodności biologicznej – zakłady produkcyjne budowane są głównie na obrzeżach ośrodków miejskich, co wpływa na faunę i florę zamieszkującą te obszary. Konsumpcja produktów dostarczanych przez sektor spożywczy najbardziej przyczynia się do wyginięcia różnych gatunków roślin i zwierząt. Zagrożenie dla gatunków stanowią także usługi oraz produkty dostarczane przez sektory związane z budownictwem, rolnictwem, pośrednictwem finansowym oraz zdrowiem. Nawet milion gatunków roślin i zwierząt zagrożonych jest wyginięciem. Bez poważnej strategii zapobiegającej wymieraniu gatunków na świecie, zubożenie bioróżnorodnością będzie rosnąć.

A man in a blue and white striped shirt and blue jeans sits on a light-colored armchair. He has a thoughtful or weary expression, resting his head on his hand. The room is filled with numerous colorful shopping bags (purple, teal, red with white polka dots, green, yellow, pink) scattered on the floor and on a table behind him. The background shows a bookshelf and a potted plant.

Jak walczyć z konsumpcjonizmem?

Coraz więcej osób przekonuje się do zmiany stylu życia i ograniczenia nabywania dóbr materialnych. Pierwszy i zarazem najważniejszy krok w walce z konsumpcjonizmem:

- minimalizm
- Slow life

A photograph of a desk with a laptop, a pen holder, and a window in the background. The laptop screen shows a website with a horse image. The text is overlaid on the image.

Konsumpcjonizm a minimalizm

W ostatnich latach idei konsumpcjonizmu wyrosła spora konkurencja w postaci minimalizmu. Wynika to z poczucia przytłoczenia nadmiarem przedmiotów otaczających nas każdego dnia. Ta idea dąży przede wszystkim do ograniczenia nadmiernego nabywania dóbr i oczyszczenia przestrzeni wokół siebie. Ideologia ta ma na celu także ograniczenie produkcji i marnowania materiałów, żywności czy zasobów naturalnych.

Minimalizm znajduje coraz więcej zwolenników, także w świecie celebrytów. Media mają dziś potęgę, dlatego to właśnie przy pomocy Internetu czy telewizji osoby znane (aktorzy, blogerzy, influencerzy) próbują przekonać innych do tego, że tak naprawdę nie potrzebujemy tego wszystkiego, co mamy.

A person is sitting cross-legged on a bed or sofa, reading an open book. They are holding a white mug in their right hand. The scene is dimly lit, suggesting an evening or indoor lighting. The person is wearing a light-colored long-sleeved shirt and white socks. The background is softly blurred, showing what appears to be a lamp and some furniture.

— Slow life w walce z konsumpcjonizmem

Coraz większe tempo życia to świetny sprzymierzeniec nadmiernej konsumpcji. Zwolennicy ruchu slow life przekonują, że warto czasem się zatrzymać, rozejrzeć i zastanowić, co możemy zmienić, aby żyć nam się lepiej, oszczędniej i zdrowiej. Slow life to także sztuka życia w zgodzie z otaczającą nas rzeczywistością, dbałość o środowisko naturalne oraz większa świadomość konsumencka.

Podsumowanie

Na świecie żyje obecnie ok. 7,7 mld ludzi, a według szacunków Organizacji Narodów Zjednoczonych w 2050 r. populacja naszej Ziemi może wzrosnąć nawet do 10 mld. Każdy mieszkaniec Ziemi jest konsumentem, niezależnie od tego, gdzie żyje. Każdy z nas ma wpływ na to, co kupuje, na swój styl życia i na to, jaki pozostawia ślad węglowy, ekologiczny, czyli sumę emisji gazów cieplarnianych, które wszyscy bezpośrednio lub pośrednio generujemy. Od naszych codziennych wyborów zależy forma procesów produkcyjnych. Producenci nie produkują przecież dla siebie, tylko dla nas. Presja konsumencka ma ogromny sens, wybierajmy więc z głową. Jakich wyborów dokonywać, aby minimalizować szkodliwy wpływ na środowisko?

Co indywidualnie możemy zrobić dla klimatu?

- Kupujmy świadomie (organicznie kupowania pod wpływem impulsu, kupowanie realnie potrzebnej ilości produktów)
- Wybierajmy produkty dostępne w opakowaniach biodegradowalnych oraz korzystajmy z własnych
- Wzbogacajmy codzienne menu w produkty pochodzenia roślinnego (mają one mały ślad węglowy)
- Podczas zakupów korzystajmy z toreb wielokrotnego użytku
- Segregujmy odpady
- Korzystajmy z alternatywnych środków transportu (komunikacja publiczna, rower, hulajnoga)
- Oszczędzajmy wodę (mycie zębów przy zakręconym kranie, zbieranie wody deszczowej)
- Racjonalnie korzystajmy z energii elektrycznej (zakup sprzętów z najwyższą klasą energetyczną)
- Postawmy na technologię (pompy ciepła, panele fotowoltaiczne, rekuperatory)
- Edukujmy najbliższych w zakresie zrównoważonej konsumpcji (edukowanie dzieci i młodzieży)

Dziękuję za uwagę

Źródła:

-

<https://www.gov.pl/web/edukacja-ekologiczna/zrownowazona-konsumpcja--czyli-co-indywidualnie-mozemy-zrobic-dla-klimatu>

- <https://oees.pl/magazyny/globalna-katastrofa-lokalny-luksus/>

- <https://portal.abczdrowie.pl/konsumpcjonizm>

- <https://pl.green-ecolog.com/15337675-how-consumerism-affects-the-environment>

- <https://www.problematy.pl/nadmierna-konsumpcja/>

- <https://czopkiewicz.pl/konsumpcjonizm-we-wspolczesnym-swiecie/>